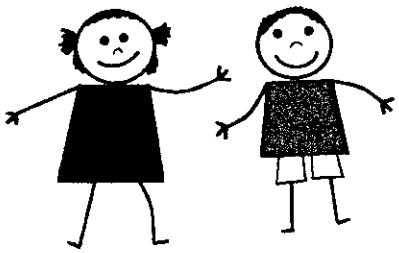
ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU

zpracovaný podle Rámcového vzdělávacího programu
pro základní vzdělávání
navazující na školní vzdělávací program pro ZV „Škola – základ poznání"

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA PYŠEL

okres Třebíč, příspěvková organizace

Platnost dokumentu od 1. 9. 2023 razítko podpis ředitelky školy

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Základní škola a mateřská škola Pyšel, okres Třebíč, příspěvková organizace

Adresa: Pyšel 1, 675 71 Náměšť nad Oslavou

Ředitelka: Mgr. Bronislava Černá

Číslo telefonu: 568 875 035

E-mail: zspysel@seznam.cz

Internetové stránky: www.pysel.cz

Identifikátor zařízení: 600 121 810

Identifikátor ZŠ: 102 655 103

Identifikátor ŠD: 181 050 277/01

Kapacita ŠD: 25 žáků

IČO: 71005072

ZŘIZOVATEL

Obec Pyšel

Adresa: Pyšel 120, 675 71 Náměšť nad Oslavou

Telefon: 568 875 331, 606 044 255

Vychovatelka školní družiny: Helena Brüstlová

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍ DRUŽINY

2.1. Charakteristika školy

Základní škola a mateřská škola Pyšel, okres Třebíč, příspěvková organizace je jednotřídní malotřídní škola, zabezpečující předškolní vzdělávání a základní vzdělávání žáků v 1. – 4. ročníku. Součástí školy je základní škola, mateřská škola, školní družina a školní jídelna – výdejna.

2.2. Charakteristika školní družiny

Školní družina je školské zařízení pro mimoškolské a zájmové aktivity žáků školy. Ve dnech školního vyučování tvoří mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. Činnost školní družiny navazuje na vzdělávací činnost v ZŠ.
ŠD není pokračováním vyučování a neměla by být chápána ani jako hlídání dětí.
Pedagogická práce ve školní družině má svá specifika – dětem zabezpečuje odpočinek, ale i zájmové využití volného času. ŠD žáky všestranně rozvíjí, posiluje tvořivé a aktivní prvky, podporuje komunikaci a vzájemnou spolupráci. Program každodenních činností se volí tak, aby každé dítě mělo možnost výběru.

Cílem ŠD je nejen oddechová aktivita dětí, odreagování a jejich vyplnění volného času, ale i volba takových činností, aby se žáci zdokonalovali v komunikaci a budování mezilidských vztahů, a aby byli vedeni k uvědomění si vlastní osobnosti a respektu k ostatním.

Školní družina poskytuje vzdělání žákům prvního stupně (1-4 třída), provoz zajišťuje jedno oddělení, kde působí kvalifikovaná vychovatelka.

2.3. Materiální podmínky školní družiny

V budově školy nejsou prostory pro samostatnou ŠD, proto využívá třídu II. v ZŠ. Třída je prostorná, světlá, je vybavena lavicemi, židlemi a kobercem, počítačem a dataprojektorem. Prostor ve třídě umožňuje příležitost k odpočinku, samostatným činnostem i různým zájmovým činnostem a hrám.
Hračky a stavebnice jsou umístěny ve skříni na chodbě v blízkosti třídy, také knihy jsou volně přístupné v policích na chodbě,
Pro potřeby školní družiny lze využívat i další prostory školy, zejména tělocvičnu a školní zahradu.

2.4. Personální podmínky školní družiny

Pedagogické působení zajišťuje jedna kvalifikovaná vychovatelka, která má úvazek 0,7667. Své odborné znalosti a dovednosti si doplňuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a samostudiem.
Vychovatelka

- má vysokou míru empatie a kladný vztah k žákům
- vytváří příznivé klima
- zná a dokáže řídit širokou škálu zájmových aktivit
- má organizační schopnosti

- dokáže žáky vhodně motivovat k činnostem
- má právní vědomí a zná bezpečnostní předpisy

2.5. Ekonomické podmínky školní družiny

Základním zdrojem financování ŠD jsou finanční prostředky ze státního rozpočtu a od zřizovatele.
Na činnost dětí v ŠD vybíráme pololetně příspěvek ve výši 300 Kč na jednoho žáka. Příspěvek je vybírán v hotovosti dvakrát ročně – v měsíci září a únoru.
Nárok na vrácení úplaty nastává pro žáka v případě, že žák má nárok na příspěvek nebo na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči nebo dítěti, pokud je společně posuzovanou osobou pro nárok na sociální příplatek, který pobírá jeho zákonný zástupce a to po dohodě s ředitelkou školy.

2.6. Podmínky přijímání žáků do školní družiny

ŠD je určena pro žáky 1. stupně, přednostně jsou zařazovány žáci nižších ročníků a dojíždějící žáci. Žáci jsou do ŠD přihlášeni na základě písemné žádosti rodičů – tj. řádně vyplněného zápisního lístku. O přijetí žáka do školní družiny rozhoduje ředitelka školy. Zapsaný žák musí mít řádně vyplněný zápisní lístek, ze kterého jsou zřejmá osobní data, ale i doba odchodu ze ŠD, či zda žák odchází sám nebo v doprovodu rodičů.

2.7. Podmínky ukončování zájmového vzdělávání

Předčasně ukončit docházku do školní družiny lze pouze na základě písemného sdělení zákonného zástupce. Jestliže žák vážným způsobem poruší řád ŠD či ohrozí zdraví své nebo ostatních dětí, může ředitelka školy po předchozím projednání s rodiči rozhodnout o jeho vyloučení.

2.8. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

Provoz ŠD se řídí platným Vnitřním řádem školní družiny a Školním řádem školy. Žáci i rodiče jsou s řády seznámeni na začátku školního roku, popř. při zahájení docházky dítěte do školní družiny.
Žáci jsou v zájmu bezpečnosti vlastní i svých spolužáků povinni dodržovat poučení o bezpečnosti a ustanovení Vnitřního řádu ŠD i Školního řádu školy a chránit své zdraví i zdraví ostatních účastníků ŠD. Řídí se pokyny vychovatelky a dalších zaměstnanců školy.
O případném zranění, úrazu či náhlém zhoršení zdravotního stavu dítěte jsou neprodleně informováni zákonní zástupci žáka.

2.9. Podmínky pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami

Respektujeme individualitu každého žáka, vytváříme přiměřené prostředí pro jeho všestranný rozvoj. Na podmínkách pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami spolupracujeme adekvátně s přihlédnutím k jejich handicapu s rodiči a se školou. V případě, že do školní družiny dochází žák, který vyžaduje specifický pedagogický přístup, snažíme se

vytvořit takové podmínky pro činnost, aby mohl být bez problémů zařazen. Družina spolupracuje při výběru činností s vyučujícími a rodiči a společně tak umožní žákovi bezproblémovou adaptaci.
Pokud je ve ŠD žák s mimořádným talentem, potom mu bude nabídnuta možnost využívání školní knihovny a přístup na internet. Při přípravě programu pro takovéhoto žáka spolupracuje vychovatelka školní družiny s učiteli základní školy, aby byly žákovi nabídnuty takové metody a formy práce, které by ho vhodně motivovaly a uspokojily. Děti dosahující mimořádné úrovně mohou být také zařazeni do aktivit primárně určených vyšším věkovým skupinám. Škola je vybavena logickými hrami a literaturou, která se zabývá výchovou a vzděláváním mimořádně nadaných dětí.
ŠD je připravena na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v těchto konkrétních oblastech:

- Personální – vychovatelka ŠD absolvovala v oboru speciální pedagogiky kurz „Včasná depistáž a péče o děti předškolního věku se speciálně vzdělávacími potřebami"
- Technické – základní škola je bezbariérová
- Materiální – v případě zařazení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami zajistíme zápůjčku potřebného materiálního vybavení či kompenzačních pomůcek
- Organizační – zajistíme spolupráci s rodiči, SPC či PPP, Školním poradenským pracovištěm

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1. Cíle vzdělávání ve školní družině

Činnost ŠD navazuje specifickým způsobem na vzdělávací činnost základní školy. Není však přímým pokračováním vyučování, ani jej nenahrazuje. Týdenní a denní rozvrh činností je sestaven tak, aby vyhovoval požadavkům duševní hygieny. Zároveň musí režim vytvářet dobré podmínky pro uskutečňování duševních záměrů pedagogů. Přitom je nezbytné, aby vyhovoval i potřebám a zájmům dětí a respektoval jejich věkové zvláštnosti.
Cílem činností ŠD je všestranný rozvoj osobnosti dítěte, výchova ke zdravému životnímu stylu a ochrana životního prostředí.
V návaznosti na základní vzdělávání hlouběji rozvíjíme klíčové kompetence, které chápeme jako souhrn znalostí, schopností, dovedností, hodnot a postojů žáků:

kompetence k učení

- vedeme žáky k používání jednoduchých textových zdrojů (dětské encyklopedie, časopisy)
- vedeme žáky k tomu, aby získané zkušenosti uplatňovali v praktických situacích a získané vědomosti dávali do souvislostí např. při různých hrách a vzájemném soutěžení

kompetence k řešení problémů

- předkládáme žákům takové hry a situace, aby hledali různé varianty řešení problémů a vybírali mezi nimi, rozlišovali správná a chybná řešení
- vhodnou motivací vedeme žáky k tomu, aby se nenechali odradit případným neúspěchem a započaté činnosti dokončovali

kompetence komunikativní

- během činností v družině se snažíme vést žáky ke vhodné komunikaci mezi sebou i k dospělým
- vedeme žáky ke schopnosti naslouchat, respektovat se, nechat druhé domluvit, projevit a obhájit svůj názor

kompetence sociální a personální

- necháváme žáky pracovat ve skupinách a vedeme je k tomu, aby se při práci podělili o materiál a o pomůcky, aby se dokázali ocenit za dobrou práci, přijali různou úlohu ve skupině a sami si mezi sebou organizovali činnost ve skupině, stanovili pravidla

kompetence občanské

- vedeme žáky k používání základních společenských norem chování
- na procházkách a při pobytech venku vedeme žáky k tomu, aby vnímali krásu přírody a neničili ji
- zapojujeme žáky do dění v obci

kompetence pracovní

- při činnostech v družině se snažíme vést žáky k tomu, aby si po celou dobu práce udržovali své místo v pořádku, správně si svou činnost plánovali a vyhodnocovali výsledky
- vedeme žáky k tomu, aby si vybírali zájmové činnosti dle svých vlastních dispozic a rozvíjeli své zájmy v organizovaných skupinových nebo i individuálních činnostech
- činnostmi v družině se snažíme o to, aby se žáci orientovali v možnostech smysluplného trávení volného času
- vedeme žáky k tomu, aby se nebáli říct „ne" nevhodným nabídkám na využití volného času

3.2. Délka a časový plán

Zájmové vzdělávání ve ŠD je poskytováno po dobu 10 měsíců – tj. po dobu trvání školního roku. Po dobu podzimních, zimních nebo jarních prázdnin se po projednání se zřizovatelem činnost přerušuje.
Časový plán je sestaven v podobě **Ročního plánu vzdělávání ve školní družině.** Tematické okruhy, celky, vychází ze zájmu dětí, podmínek a možností školní družiny.

Denní skladba činností:

6.30 – 7.00	společný pobyt dětí MŠ a žáků ZŠ v prostorách MŠ relaxace, individuální činnosti
7.00 – 7.30	relaxace, individuální činnosti, hry dle zájmu dětí
11.30 – 12.10	relaxace, zájmová činnost
12.10 – 12.30	hygiena, oběd
12.30 – 14.30	hlavní činnost ŠD **dle týdenního rozvrhu** odstranění únavy, regenerace duševních a fyzických sil zájmové činnosti k rozvoji seberealizace poznávání a dovedností
14.30 - 15.30	společný pobyt dětí MŠ a žáků ZŠ v prostorách MŠ volné hry a relaxace

3.3. Formy vzdělávání

Školní družina realizuje zejména tyto formy vzdělávání:

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost uskutečňovaná každodenní činností žáků ve školní družině, patří sem hlavně:

- Odpočinkové činnosti jsou fyzicky a psychicky nenáročné.
- Rekreační a sportovní činnosti jsou většinou zaměřené na pohybové aktivity a slouží jako kompenzace pohybu ve škole. Smyslem tohoto typu činností je odstranění únavy a obnova sil, zlepšení fyzické kondice.
- Zájmové činnosti – podstatou je rozvoj a kultivace zájmu dětí. Tvoří nejvýznamnější součást obsahu výchovy mimo vyučování.
- Veřejně prospěšné činnosti – cílem je vedení dětí k dobrovolné a nezištné práci ve prospěch ostatních.
- Sebe obslužné činnosti – orientují se na vedení dětí k samostatnosti v péči o vlastní osobu a majetek při jednání s lidmi.

- Příprava na vyučování – okruh činností spojených s plněním úkolů, pakování, upevňováním a prohlubováním vědomostí a dovedností.

Spontánní činnosti, které jsou zahrnuty do denního režimu (ranní hry, odpolední klidové činnosti, pobyt venku apod.)

Individuální činnosti se realizují vytvářením podmínek pro rozvoj nadání žáků.

Příležitostná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost – slavnosti, besídky, vystoupení, sportovní dny, které se uskutečňují ve spolupráci se školou. Mohou se jich zúčastnit rodiče, sourozenci a další rodinní příslušníci či zájemci.

3.3. Obsah vzdělávání

Obsah vzdělávání ve školní družině vychází a přirozeně navazuje na vzdělávací oblasti ŠVP ZV:

A. Člověk a jeho svět

- Místo, kde žijeme

Tematický okruh zahrnuje poznávání okolí, orientaci v místě bydliště, organizaci života ve škole a v rodině. Žáci znají významné budovy v obci, seznamují se s minulostí i současností obce, vnímají okolní krajinu.

- Lidé kolem nás

Žáci si osvojují zásady vhodného chování a jednání mezi lidmi, učí se pěkným vztahům ke spolužákům, úctě a toleranci, snaží se o pohodovou atmosféru. Navazuje se na výchovu v rodině, žáci znají postavení a role členů rodiny, příbuzenské vztahy, práva a povinnosti svoje i ostatních členů rodiny, chápou, co je protiprávní jednání.

- Lidé a čas

Hlavním úkolem je udržovat správný režim dne, učit se úctě k času druhých, umět svůj čas využít ke smysluplným volnočasovým aktivitám, vytvářet návyky pravidelnosti. Dále vedeme žáky k orientaci v čase, určování času, orientaci v kalendáři, ročních obdobích, svátcích a významných dnech. Seznamujeme žáky s minulostí a přítomností kraje, obce, člověka.

- Člověk a jeho zdraví

Žáci poznávají sami sebe, jsou poučeni o zdraví, nemocech, úrazech a první pomoci, prevenci. Dbají na hygienické návyky a předcházení úrazům
Téma zahrnuje také prevenci rizikového chování - šikany, kyberšikany, zneužívání návykových látek, ostražitost při setkání s cizími lidmi.

- Člověk a příroda

Žáci se seznamují s proměnlivostí živé i neživé přírody v blízkém okolí školy, pozorují změny v přírodě, jsou vedeni k ekologickému chování a ochraně přírody. Téma je propojeno s pobytem venku a s výtvarnými a pracovními činnostmi.

B. Člověk a svět práce

V rámci této vzdělávací oblasti se žáci učí dodržovat pracovní kázeň, rozvíjet jemnou i hrubou motoriku, tvořivosti a vytrvalosti, pracují s drobným materiálem (modelína, přírodniny, papír, textil, karton, drátky, korálky, keramická hlína atd.), učí se mnohým tradičním i netradičním výtvarným technikám.

C. Člověk, umění a kultura

Ve vzdělávací oblasti Člověk, umění a kultura vedeme žáky ke kultuře chování, stolování, oblékání, k estetickému vnímání prostředí školy a jejího okolí. Dále učíme žáky vyjádřit se pomocí barvy, tvaru, linie prostřednictvím svých výrobků, umět se správně vyjadřovat, dramatizovat různé situace.

D. Člověk a zdraví

Vzdělávací okruh zahrnuje pohybové aktivity venku i v učebně tělesné výchovy, rozvoj volních vlastností při pohybových aktivitách – vytrvalost, čestnost, kázeň, sebeovládání, rozhodnost, odvahu, samostatnost jednání v duchu fair play.
Vedeme žáky ke správnému držení těla, věnujeme se týmovým hrám a soutěžím, cvičení s netradičními pomůckami apod.

Celým výchovně vzdělávacím procesem prolínají **průřezové téma.** Také do činností školní družiny prostupují průřezová témata, jsou to zejména tato:

Osobnostní a sociální výchova a její tematické okruhy:

- **komunikace** (komunikační dovednosti, komunikace v různých situacích jako je omluva, pozdrav, prosba, řešení konfliktů, vysvětlování, žádost, odmítání, komunikační dovednosti obrany proti agresi a manipulaci)
- **mezilidské vztahy** (chování podporující dobré vztahy mezi žáky)
- **poznávání lidí** (poznávání se navzájem ve skupině)
- **kreativita** (tvořivost a originalita nápadů při různých činnostech družiny)
- **kooperace a kompetice** (práce ve skupině, respektování pravidel skupiny, vedení, organizování, ale i podřízení se ve skupině, rozvíjení dovedností pro zvládání situací během soutěží, her či sportu)
- **hodnoty, postoje a praktická etika** (vést žáky prostřednictvím činností družiny k osvojování pojmů jako jsou odpovědnost, spolehlivost, spravedlnost, respektování se navzájem, pomáhání si navzájem bez očekávání protislužby)

Výchova demokratického občana

- **Občan, občanská společnost a stát**
- **Principy demokracie jako forma vlády a způsobu rozhodování**
  (vztahy mezi žáky, učiteli a žáky, partnerství, dialog, respekt, dodržování pravidel chování a jednání, plnění povinností)

Environmentální výchova

- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí**
- **Vztah člověka k prostředí** (vyhodnocování, zvažování a domýšlení důsledků lidských aktivit, formulování vlastních názorů na ekologické problémy, chápání zodpovědnosti za své chování, které ovlivňuje prostředí, v němž žijeme)

3.4. Roční vzdělávací plán ve školní družině

ZÁŘÍ „Máme nové kamarády"

- seznámení s novým prostředím ŠD a školy, s řádem ŠD, poučení o bezpečnosti
- pravidla společného soužití mezi dětmi
- navázání přátelských vztahů za pomoci společných her
- sebeobsluhování, stolování
- bezpečná cesta do školy
- loučení s létem

ŘÍJEN „Pan podzim vypráví"

- výrobky z přírodnin
- při pobytu venku stavby z přírodních materiálů

LISTOPAD „Dny se krátí"

- pozorování změn v přírodě
- Hellowen

PROSINEC „Nastal čas Vánoční"

- Čert a Mikuláš
- Vánoční zvyky, koledy,
- Betlém

LEDEN „ Paní Zima kraluje"

- střídání ročních období – jak se správně oblékat
- stavby ze sněhu, soutěže, bobování
- výroba dárků k zápisu do 1.třídy

ÚNOR „Kamarádství a kamarádi"

- základní pravidla mezi dětmi a jejich dodržování
- FAIR PLAY
- můj nejlepší kamarád

BŘEZEN „Svět kolem nás se probouzí"

- příprava na svátky jara, zvyky, koledy
- vycházky do jarní přírody

DUBEN „Všichni za jeden provaz"

- koníčky, zájmy, vlohy
- činnosti zaměřené k jarnímu období a svátkům jara

KVĚTEN „Až já budu velký"

- zaměstnání, úcta ke starším
- pravidla silničního provozu – důležitá čísla 150, 155, 158, 112

ČERVEN „Můj vztah k bydlišti"

- moje město, moje obec
- zajímavosti našeho města, obce

Závěr

Při všech složkách výchovně vzdělávacího programu přihlížíme k individuálním schopnostem dětí, nepřetěžujeme je, nenutíme je k práci či hře za každou cenu -snažíme se najít náhradní řešení, k jejich povaze, fyzickým schopnostem a zálibám. Do měsíčního plánu zařazujeme oblíbené hry dětí, volíme aktuální témata (různé svátky, výročí, lidové tradice), dbáme na pravidelné střídání všech složek. Také děti se mohou na skladbě programu podílet (rozhodnou společně, jakou hru si zahrají, na jaké téma budou malovat, přinesou si kazetu s oblíbeným filmem či vyprávěním apod.). Při sestavování plánů se řídíme rozvrhem dětí a skladbou dětí ve školní družině. Musíme také počítat se změnou programu (onemocnění vychovatelky, změna rozvrhu hodin, návštěva divadelního představení - pozdní příchod.). Ve školní družině by se měly děti odreagovat (společenské hry, hračky, stavebnice, sportovní aktivity), odpočinout si (poslech četby, audiokazety, kreslení, prohlížení časopisů), ale mohou se také zapojit do práce v různých zájmových kroužcích dle svých zálib - sportovní hry, tvoření. Děti se také ve školní družině mohou podílet na výzdobě prostor školy.

Helena Brüstlová
vychovatelka ŠD

Mgr. Bronislava Černá
ředitelka ZŠ a MŠ Pyšel

V Pyšele dne 1.9.2023